

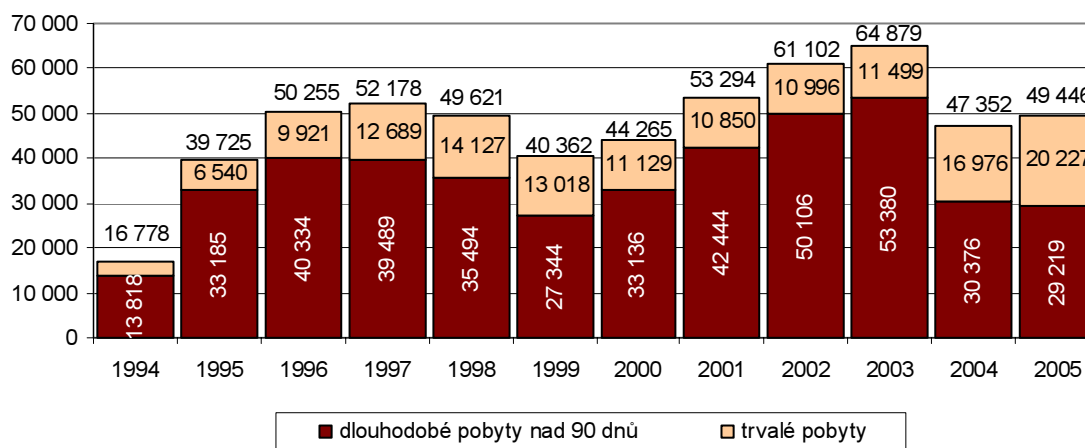
3.2. Cizinci se státním občanstvím Slovenska

Počty bydlících cizinců

Cizinci se slovenským občanstvím patřili během let 1994 - 2005 pravidelně mezi první dvě nejčetnější státní občanství cizinců v ČR. Na první pozici se (vyjma roku 1994) střídali s cizinci s ukrajinským občanstvím. Nejnižší podíl občanů Slovenska na všech cizincích byl zjištěn v roce 1994, kdy občané Slovenska představovali 16 % všech cizinců v ČR. V dalších letech byl zaznamenán podíl okolo 25 % všech cizinců, a to vyjma let 1999 a 2000. Mezi rokem 1998 a 1999 se totiž počet občanů Slovenska snížil téměř o 10 000 osob, došlo tedy i ke snížení podílu na všech bydlících cizincích (občané Slovenska představovali přibližně 20 % všech bydlících cizinců). Na konci sledovaného období, v roce 2004 a 2005 počet občanů Slovenska poklesl podruhé, a to o 17 500 osob (v roce 2004, oproti roku předchozímu). Podíl občanů Slovenska na všech cizincích v ČR se pak snížil na 18 % (rok 2005). Pokles počtu těchto osob souvisel se změnou pobytových podmínek následkem vstupu ČR a SR do EU. Pro občany Slovenska dnem vstupu do EU začal platit volný pohyb osob, jinak řečeno, k pobytu na území ČR již nepotřebovali žádné povolení. Pro občany EU a jejich rodinné příslušníky pouze platila ohlašovací povinnost, pokud na území ČR hodlali pobývat po dobu delší tři měsíců, zároveň mohli požádat o potvrzení k přechodnému pobytu, jehož cílem bylo usnadnit těmto cizincům komunikaci s úřady. Občané Slovenska rovněž okamžikem vstupu obou republik do EU nemuseli žádat o povolení k zaměstnání, zaměstnavatel pouze podával informaci o zaměstnávání těchto osob místně příslušnému úřadu práce.

Vývoj počtu občanů Slovenska lze rozdělit do čtyř fází. První fáze započala rokem 1994, kdy bylo v ČR evidováno necelých 17 000 cizinců se slovenským občanstvím. Počty těchto osob postupně stoupaly, a to až do roku 1997, kdy bylo v ČR zjištěno více jak 52 000 občanů Slovenska. Následovala krátká sestupná fáze ukončená rokem 1999, kdy se počet cizinců se slovenským občanstvím pohyboval okolo 40 000 osob. V následujících letech docházelo k postupnému nárůstu těchto osob, a to až do roku 2003, kdy bylo v ČR evidováno téměř 65 000 občanů Slovenska. Následkem změny pobytového režimu vstupem do EU došlo v roce 2004 k radikálnímu poklesu těchto osob, k 31. 12. 2005 pak bylo v ČR evidováno necelých 50 000 cizinců se slovenským občanstvím (viz. graf 30).

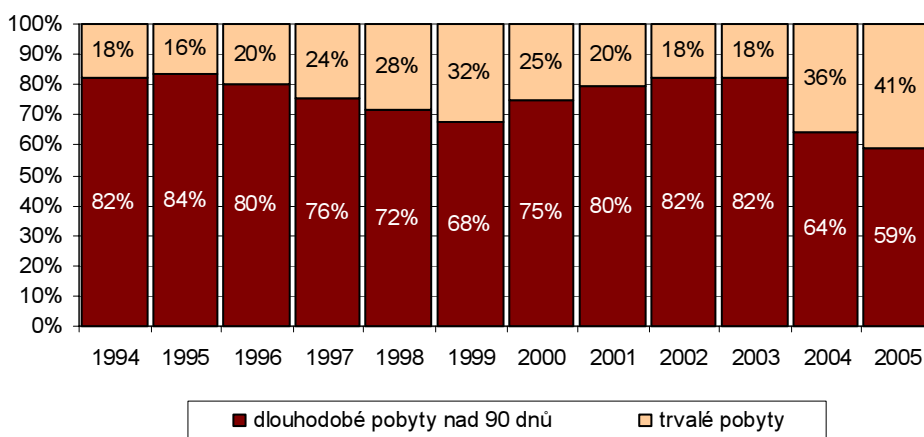
Graf 30: Cizinci s občanstvím Slovenska v letech 1994-2005 (k 31.12.)
(Pramen: ŘS CPP MV ČR)

Podíl osob s trvalým pobytem u cizinců se slovenským občanstvím mezi lety postupně vzrůstal, v roce 1999 (k 31. 12.) mělo trvalý pobyt 32 % všech občanů Slovenska. Relativně vysoké podíly osob s trvalým pobytem v roce 1998 a 1999 souvisely s celkovým poklesem počtu cizinců se slovenským

občanstvím právě v těchto letech - počty se snížily o osoby s "netrvalými" typy pobytů. V období let 2000-2003, kdy vzrůstal celkový počet cizinců slovenského občanství se podíl osob s trvalým pobytem snižoval, a to až na 18 % v roce 2003. V roce 2004 pak trvalý pobyt mělo 36 %, o rok později dokonce 41 % všech evidovaných občanů Slovenska. Nárůst podílu trvalých pobytů v posledních dvou letech souvisel se vstupem ČR a SR do EU, od okamžiku vstupu občané Slovenska mohli zažádat o trvalý pobyt již po 3 letech nepřetržitého pobytu v ČR, pokud zde v této době byli zaměstnaní. Nárůst podílu trvalých pobytů rovněž odrážel prudké snížení počtu občanů Slovenska s dlouhodobými pobyty nad 90 dnů.

Graf 31: Poměr mezi dlouhodobými a trvalými typy pobytů u cizinců se slovenským občanstvím - v letech 1994- 2005 (k 31.12.)
(Pramen: ŘS CPP MV ČR)

Pozn.: pro občany Slovenska platil od 1. ledna 1993 odlišný systém než pro cizince ostatních státních občanství. U občanů Slovenska nebylo vyžadováno povolení k zaměstnání, zaměstnavatel měl pouze povinnost registrovat zaměstnávané osoby slovenského občanství na místně příslušném úřadu práce. Zároveň těmto osobám bylo uděleno povolení k tzv. přechodnému pobytu, a to na základě potvrzení zaměstnavatele o přijetí do zaměstnání.

Rozložení na mapě ČR

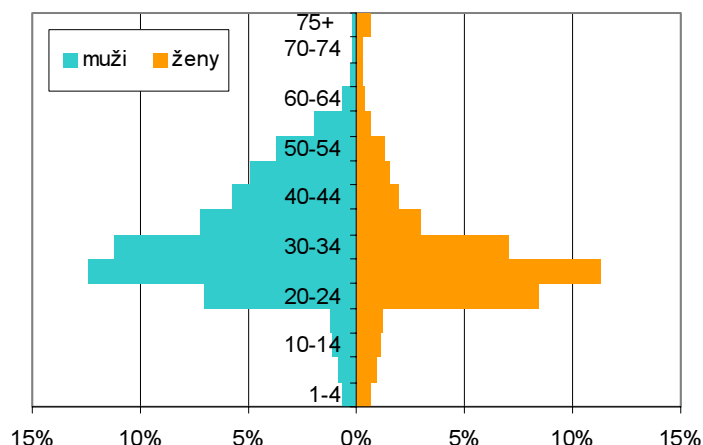
Cizinci se slovenským občanstvím se usidlovali nejčastěji ve středu republiky a dále v krajích sousedících se slovenskými hranicemi. Nejvíce, tj. 29 % všech cizinců slovenského státního občanství bylo zjištěno v Praze, dalších 16 % v kraji Středočeském a 11% v kraji Moravskoslezském. Relativně vysoký podíl občanů Slovenska byl zjištěn v dalším moravském kraji - v kraji Jihomoravském, kde se usídlilo 9 % všech cizinců tohoto státního občanství v ČR. Více jak 5 % všech občanů Slovenska v ČR bylo zjištěno ještě v kraji Ústeckém. (Údaje k 31. 12. 2005) (Viz. mapa 4.)

Věková struktura

Naprostá většina cizinců se slovenským občanstvím se nacházela v produktivním věku - ve věku 15-64 bylo 93 % všech evidovaných občanů Slovenska na území ČR (údaje k 31. 12. 2005). Přibližně 5 % těchto osob bylo ve věku do 14 let, zbylá 2 % pak byla starší 65 let. (Pozn. věkové rozložení bylo obdobné jako u občanů Ukrajiny, naopak cizinci s vietnamským či ruským státním občanstvím se vyznačovali vyšším podílem dětské složky populace.). Více než 40 % občanů Slovenska se pak nacházelo ve věku 25-34 let (viz. graf 32).

Ženy tvořily 41 % všech občanů Slovenska, stejný podíl žen byl zjištěn u celkového počtu cizinců. Téměř polovina žen - cizinek slovenského občanství se pak nacházela ve věku 20-29 let.

Graf 32: Věková struktura cizinců se slovenským občanstvím - 31.12.2005 (Pramen: CPP MV ČR)

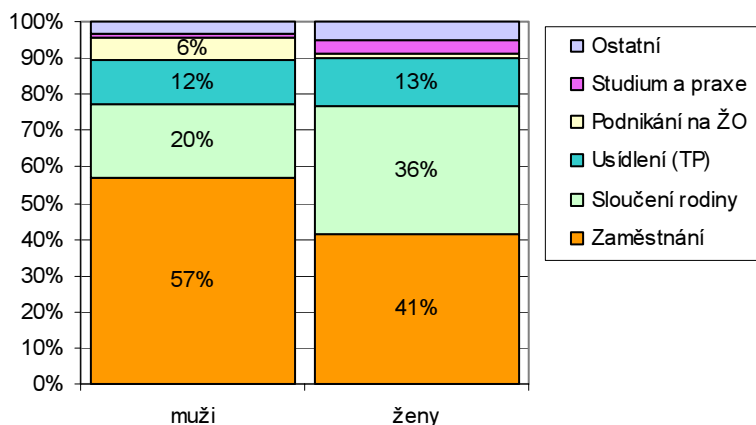

Účel pobytu

U cizinců se státním občanstvím Slovenska byl nejčastějším pobyt za účelem některé z ekonomických aktivit - tyto typy pobytu byly zjištěny u 55 % všech občanů Slovenska. Nejvíce zastoupeným byl pobyt za účelem zaměstnání, který mělo 51 % všech těchto osob, pobyt za účelem podnikání na živnostenské oprávnění byl zaznamenán u 4 % občanů Slovenska. Druhým nejčastějším účelem pobytu bylo sloučení rodiny, který mělo 27 % těchto osob, třetí nejvíce zastoupeným účelem pobytu pak bylo usídlení na základě trvalého pobytu (12 % všech cizinců slovenského občanství).

U mužů s občanstvím Slovenska již tradičně převažovaly ekonomické účely pobytu, pobyt za účelem zaměstnání byl zjištěn u 57 % z nich, pobyt za účelem podnikání na živnostenské oprávnění pak u 6 % mužů slovenského občanství. Sloučení rodiny bylo zaznamenáno u 20 % mužů tohoto státního občanství, pobyt za účelem usídlení na základě trvalého pobytu pak u 12 % mužů - občanů Slovenska.

Graf 33: Účely pobytu u cizinců se státním občanstvím Slovenska - 31.12.2005 (Pramen: ŘS CPP MV ČR)

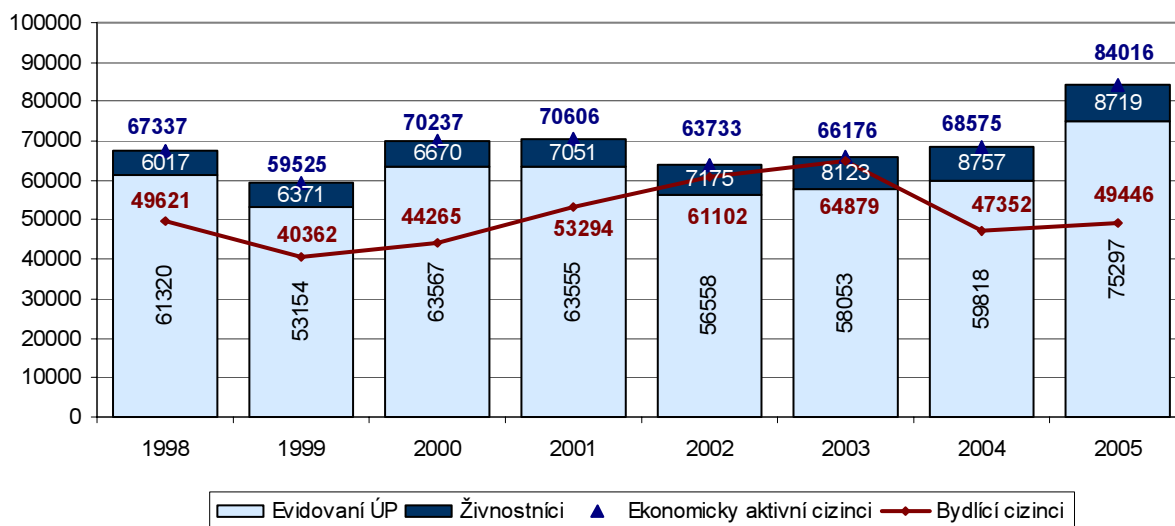

U žen se slovenským občanstvím dominovaly dva účely pobytu - zaměstnání, které bylo zjištěno u 41 % slovenských žen a sloučení rodiny, které mělo 36 % žen slovenského občanství. 13 % těchto osob mělo pobyt za účelem usídlení na základě trvalého pobytu a 4 % žen slovenského občanství pobyt za účelem studia a praxe. Posledně jmenovaný účel pobytu byl typický právě pro občany Slovenska; tento účel pobytu byl zjištěn u více než 1 200 cizinců slovenského občanství, z nichž většinu - téměř 70 % tvořily ženy.

Počty ekonomicky aktivních cizinců

Počet ekonomicky aktivních cizinců se slovenským státním občanstvím mezi roky 1998 a 2005 vzrostl o necelých 17 tisíc osob, a to na 84 000 osob v roce 2005. Nejvyšší nárůst byl pak zaznamenán mezi posledními dvěma roky, a to o 15 500 osob ve prospěch roku 2005. Nárůst zejména odrážel legislativní změnu v podobě nového zákona o zaměstnanosti (viz. strana 21).

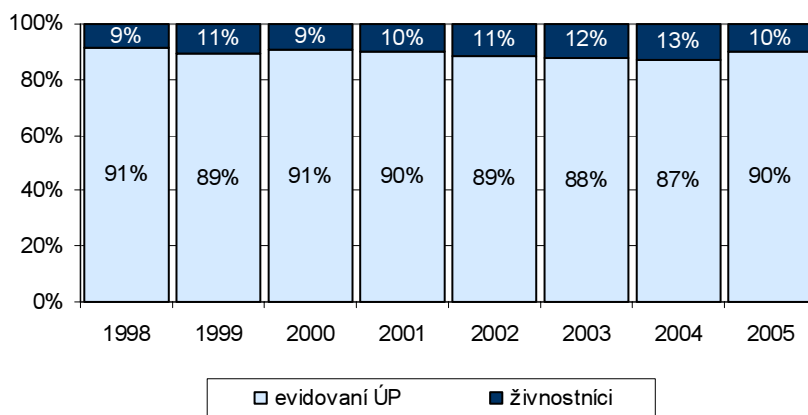
Graf 34: Vývoj počtu ekonomicky aktivních a bydlících cizinců se státním občanstvím Slovenska v letech 1998 - 2005 (31. 12.) (Pramen: ŘS CPP ČR, MPO ČR, MPSV ČR)

Relativně vysoký nárůst pracujících občanů Slovenska byl rovněž zaznamenán mezi roky 1999 a 2000, v tomto období počet ekonomicky aktivních cizinců slovenského občanství narostl o více jak 10 tisíc osob (údaje k 31. 12. příslušného roku).

Vývoj počtu pracujících občanů Slovenska odrážel vývoj osob evidovaných úřady práce. Mezi roky 2001 a 2002 počet těchto osob poklesl o 7 tisíc, načež následoval postupný nárůst až do roku 2004. V roce 2005 pak počet pracujících cizinců slovenského občanství vzrostl o 15 500 osob oproti roku předchozímu. U občanů Slovenska - živnostníků byl během sledovaného období zaznamenán pouze mírný vzestup o 2 700 osob, a to na necelých 9 000 v roce 2005. Osoby, které měly živnostenské oprávnění tedy po celé období představovaly okolo 10 % všech pracujících cizinců se slovenským občanstvím.

Graf 35: Poměr mezi typy ekonomické aktivity cizinců se státním občanstvím Slovenska - v letech 1998 - 2005 (k 31.12.) (Pramen: MPO ČR, MPSV ČR)

Rozložení podle OKEČ a KZAM

a) evidovaní úřady práce

Úřady práce evidovaní občané Slovenska byli zaměstnáni ponejvíce ve zpracovatelském průmyslu - v tomto odvětví bylo evidováno 40 % všech těchto osob (40 % všech žen, 40 % všech mužů tohoto státního občanství). Dalším čteně zastoupeným odvětvím bylo stavebnictví, kde bylo zaměstnáno 15 % všech ÚP evidovaných cizinců slovenského občanství (převážně mužů), a dále činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu, resp. podnikatelské činnosti, kde bylo zaměstnáno rovněž 15 % všech ÚP evidovaných osob tohoto státního občanství. V průměru 10 % všech ÚP evidovaných občanů Slovenska pracovalo v oblasti obchodu a oprav spotřebního zboží, 5 % těchto osob v odvětví zdravotní a sociální péče - v této oblasti pracovaly zejména ženy, konkrétně 12 % všech ÚP evidovaných žen slovenského občanství. (Údaje k 31. 12. 2005) (Viz. grafová příloha 1)

Na základě sledované klasifikace zaměstnání bylo zjištěno, že 30 % ÚP evidovaných občanů Slovenska pracovalo jako řemeslníci, kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé a opraváři, dalších 20 % jako obsluha strojů a zařízení a stejné procento osob jako pomocní a nekvalifikovaní pracovníci. U mužů tohoto občanství evidovaných ÚP byl o něco vyšší podíl osob zaměstnaných jako řemeslníci a opraváři (atp.), u žen byl naopak podíl osob v této kategorii výrazně nižší, o to vyšší podíl byl zjištěn u žen zaměstnaných v kategorii techničtí, zdravotničtí a pedagogičtí pracovníci, v kategorii provozní pracovníci ve službách a obchodě či například jako vědečtí a odborní duševní pracovníci (viz. graf 53). (Údaje k 31. 12. 2005)

b) živnostníci

Cizinci - živnostníci slovenského občanství podnikali ze 40 % v oblasti stavebnictví, z 20 % v oblasti zpracovatelského průmyslu a stejné procento podnikajících slovenských občanů působilo v obchodu a opravách spotřebního zboží. Více jak desetina živnostníků - občanů Slovenska pak podnikala v rámci činností v oblasti nemovitostí a pronájmu, resp. v dalších podnikatelských činnostech (viz. graf 54). (Údaje k 31. 12. 2005)

Jiné

- státní občanství Slovenska bylo významným občanstvím cizinců, kteří studovali na školách v ČR. Mezi nejčetnější státní občanství cizinců patřili tito občané na školách mateřských, základních i středních, zejména pak na školách vyšších odborných, kde představovali více než 60 % studujících cizinců (téměř 200 osob) a na školách vysokých, kde v prezenčním studiu magisterských a bakalářských studijních programů tvořili téměř 70 % všech studujících cizinců (tj. 14 600 osob).

- s ohledem na společnou historii ČR a SR před rokem 1993 je zřejmé, že státní občanství Slovenska bylo významným původním občanstvím cizinců, kteří nabyli státní občanství ČR. Od roku 1993 do 2005 státní občanství ČR nabylo více jak 420 000 bývalých občanů Slovenska. Nejvyšší počty těchto osob o státní občanství ČR zažádaly hned v prvních letech po vzniku dvou samostatných republik, případně ještě v posledních měsících společného státu. Zažádat o státní občanství ČR bylo pro občany tehdy ještě společného státu možné nejprve na základě zákona č. 39/1969 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství ČR - tuto možnost využilo 65 000 bývalých občanů ČSFR. Dále bylo státní občanství ČR pro občany Slovenska možno nabýt na základě stejnojmenného zákona č. 40/1993 Sb.. Tuto možnost využilo nejvíce bývalých občanů Slovenska v období od 1. 1. 1993 do 30. 6. 1994, kdy bylo možno nabýt státní občanství ČR volbou - tuto cestu zvolilo 292 000 osob. Od roku 1995 bylo pro občany Slovenska možné nabýt občanství ČR udělením, od roku 1999 rovněž prohlášením (viz. příslušný zák. č. 40/1993 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství ČR). Vzhledem k obrovskému nárůstu žádostí v prvních letech samostatného státu není možno získat údaje o počtech občanů Slovenska, kteří nabyli státní občanství ČR na základě §7 zák. č. 40/1993 Sb. (státní občanství nabyto udělením) mezi roky 1993-2000, a to ve členění za jednotlivé roky - k dispozici je pouze celkový počet těchto osob, tedy informace, že mezi roky 1993-2000 státní občanství ČR nabylo na základě §7 zák. č. 40/1993 Sb. více jak 45 000 občanů Slovenska. Podíl občanů Slovenska na cizincích, kteří nabyli státní občanství ČR po roce 2001 již klesal, v roce 2005 podíl dosahoval necelých 50 % - prudce však poklesl celkový počet cizinců nově zařazených mezi občany ČR (viz. tabulková příloha 3).

- cizinci se slovenským občanstvím rovněž patřili mezi významná občanství žadatelů o azyl v ČR, a to i přes svou příslušnost k zemím EU. Během let 1993 až 2005 v ČR o azyl zažádalo 3 907 občanů Slovenska, což představovalo 5 % všech žadatelů o azyl během sledovaného období. V roce 2005 představovali 18 % všech žadatelů o azyl v tomto roce, o azyl zde zažádalo 711 cizinců slovenského státního občanství. Během let 1993 až 2005 azyl nebyl udělen žádnému cizinci slovenského občanství.

**CIZINCI SE STÁTNÍM OBČANSTVÍM SLOVENSKA
(údaje k 31. 12. 2005):**

Počty cizinců:

Cizinci bydlící: 49 446

- z toho ženy: 20 026
- z toho s trvalým pobytem: 20 227
- z toho s dlouhodobým pobytem: 29 219

Cizinci ekonomicky aktivní: 84 016

- z toho ženy: 24 200
- z toho evidovaní úřady práce: 75 297
- z toho živnostníci: 8 719

Podíly cizinců:

Cizinci bydlící:

- podíl cizinců s občanstvím Slovenska na celkovém počtu cizinců: 18 %
- podíl žen: 41 %
- podíl cizinců s trvalým pobytem: 41 %

Cizinci ekonomicky aktivní:

- podíl ek.akt. občanů Slovenska na celkovém počtu ekonomicky aktivních cizinců: 38 %
- podíl žen: 29 %
- podíl cizinců evidovaných úřady práce: 90 %

Rozložení občanů Slovenska v krajích ČR:

Hl. m. Praha (29 %), Středočeský kraj (16 %), Moravskoslezský kraj (11 %), Jihomoravský kraj (9 %), Ústecký kraj (5 %)

Účel pobytu:

zaměstnání (51 %), sloučení rodiny (27 %), usídlení (12 %)

Věková struktura:

- cizinci v kraji ve věku 0-14 let (dětská složka): 5 %
- cizinci v kraji ve věku 15-64 let (produktivní složka): 93 %
- cizinci v kraji ve věku 65 a více let (postproduktivní složka): 2 %

Zařazení do OKEČ, KZAM

cizinci evidovaní ÚP

OKEČ: zpracovatelský průmysl (41 %), stavebnictví (15 %), činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu (podnikatelské činnosti) (15 %), obchod, opravy mot. vozidel a spotřebního zboží (10 %)

KZAM: řemeslníci, kvalit. výrobci a opraváři (31 %), obsluha strojů a zařízení (22 %), pomocníci a nekvalifikovaní pracovníci (18 %), techničtí, zdravotničtí a pedagogičtí pracovníci (9 %)

cizinci - živnostníci

OKEČ: stavebnictví (37 %), zpracovatelský průmysl (20 %), obchod, opravy motorových vozidel a spotřebního zboží (19 %), činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu (podnikatelské činnosti) (12 %)

Specifika státního občanství:

v porovnání s ostatními čtyřmi nejčetnějšími státními občanstvími:

- vysoký podíl osob evidovaných úřady práce mezi ekonomicky aktivními osobami tohoto státního občanství (90 %)
- nejvyšší podíl osob v produktivním věku (15-64 let) (93 %)
- relativně vysoký podíl osob s účelem pobytu studium a praxe (2 %)
- nejvyšší podíl cizinců studujících v prezenčním studiu magisterských a bakalářských studijních programů VŠ v ČR (70 %)
- nejvyšší podíl cizinců studujících na vyšších odborných školách v ČR (60 %)
- nejčetnější původní občanství cizinců, kteří nabyli státní občanství v ČR v období mezi lety 1993 - 2005 (426 tisíc osob)